

نقش بیمه در جبران خسارات بلایای طبیعی

از: مهدی شاکرین

مقاله زیر توسط نگارنده در سمینار خسارات بلایای طبیعی که به همت شهرداری تهران در اردیبهشت ماه سال جاری در تهران برگزار شد ارائه گردیده است. نظر به اهمیت موضوع عین مقاله جهت اطلاع خوانندگان فصلنامه درج می شود.

مقدمه

گرچه قرن‌ها از پیدایش بیمه در کشورهای اروپایی می‌گذرد، اما سابقه آن در ایران کوتاه بوده و متأسفانه تا قبل از انقلاب اسلامی نیز جز معدودی از شرکت‌های بیمه، بقیه به دلیل عدم شناخت فلسفه وجودی آن صرفاً در پی منافع خود فعالیت می‌نمودند.

تعریفی که از بیمه می‌توان ارائه نمود، بطور خلاصه عبارت است از: معاضدت تعداد بیشماری از مردم که در معرض خطرات و حوادث مشترکی قرار دارند جهت تخفیف یا جبران زیان‌های مالی که ممکن است بر بعضی از آنها وارد شود. این معاضدت بصورت پرداخت حق بیمه معینی تجلی می‌کند که هر کس به نسبت خطراتی که اموال و یا جان او را تهدید می‌نماید به یک بیمه‌گر (شرکت بیمه) و یا شرکت تعاونی (که کلیه بیمه‌گذاران در منافع آن شریک می‌باشند) مراجعه می‌نمایند. در واقع بیمه‌گر شخصیت حقوقی است که مسئولیت گردآوری مردم (بیمه‌شدگان) را به دور یکدیگر و دریافت حق بیمه‌ها و پرداخت خسارات را بعهده دارد.

در تمام طول تاریخ حیات انسان و همه وسائل و اموال او همواره در معرض تهدید خطرات حوادث کوچک و بزرگ و گاه بسیار هولناک بوده‌اند. خسارات ناشی از بعضی وقایع طبیعی مانند: سیل، زلزله و طوفان نیز همچون خطرات جنگ‌های خونین و مصیبت‌بار در تاریخ بشر ثبت شده‌اند.

متأسفانه غالباً این حوادث هولناک در مناطقی

بروز می‌کند که مردم آن نیز فقیر و فاقد امکانات می‌باشند و وقوع این حوادث نیز مردم را فقیرتر می‌کند. شاید تکرار همین حوادث زیان‌بار نیز موجب فقر مستمر آنها شده و یا مؤثر در آن بوده‌است، خسارات ناشی از طوفان و طغیان آب دریا در شرق و جنوب شرقی آسیا بیداد می‌کند، زلزله‌های شدید در آمریکای جنوبی و آسیا موجب خسارات مالی و جانی بی‌حساب می‌شود.

کشور ما نیز از این حوادث طبیعی و زیان‌های حاصل از آنها بی‌نصیب نیست. سیل و طوفان هر ساله خسارات سنگینی ایجاد می‌کند و هرچند سال یکبار زمین‌لرزه‌ای شدید منطقه‌ای از کشور پهنای ما را به ویرانی می‌کشد. دهها هزار انسان بی‌گناه را به زیر خاک می‌برد و تعداد بیشتری را بی‌خانمان و سرگردان می‌سازد. پی‌آمدهای غیرمستقیم این حوادث از خسارات جانی و مالی بلافاصله آن سنگین‌تر و گسترده‌تر و دلخراش‌تر است. فقر و بی‌پناهی ناشی از این حوادث و مشکلات و ناهنجاریهای اجتماعی که به دنبال آن بروز می‌کند از زیان‌های مادی آن دشوارتر است. (جدول آماری شماره «۱») تردید نیست که بشر با استفاده از عقل و درایت و هوش و ابتکار خود به مقابله با این حوادث قیام می‌کند اما کیفیت و شدت بعضی از آنها به شکلی است که هیچ‌یک از تدابیر در پیشگیری از آنها اثر چندانی ندارد و لذا کوشش‌ها و ابتکارات بشر عملاً متوجه این جهت می‌شود که با استفاده از وسائل و امکانات، توان مقاومت و ظرفیت تحمل خسارات افزایش یابد.

محل را در سراسر جهان و بین شرکت های بیمه متعدد سرشکن می کند و نهایتاً سهم هر شرکت بیمه را به میزانی می رساند که متناسب با ظرفیت و توان مالی آن باشد.

از آنجا که حوادث طبیعی مورد بحث تناوب ثابت و مشخصی ندارند، شرکت های بیمه نمی توانند در صورت عدم بروز خسارات در یک یا چند سال متوالی درآمدهای حق بیمه مربوط به خطرات مذکور را به عنوان سود واقعی تلقی کنند بلکه ناگزیرند وجوه دریافتی را برای رویارویی با خساراتی که احتمالاً در سالهای آتی بوقوع خواهند پیوست، ذخیره نمایند.

ذخائر حاصل از این رهگذر در کشورهایی که فعالیت های بیمه ای، توسعه مطلوب دارد منابع مالی عظیمی را تشکیل می دهند که البته راکد نیز نمی مانند. این ذخائر یا مستقیماً توسط شرکت های بیمه سرمایه گذاری می شوند و یا به صورت وام در اختیار سازمانهای عمرانی و صنعتی قرار می گیرند.

سرمایه گذاری ذخائر مزبور به هر صورت که باشد نقش بسیار مؤثر در توسعه اقتصادی کشور و بالقوه در بنیه مالی آن دارد.

باین توضیح می توان بیمه را تأسیس جدیدی توصیف کرد که تعاون و پس انداز عوامل اصلی آن می باشند. عامل تعاون موجب می شود که خسارتهای بزرگ که خارج از قدرت تحمل یک فرد یا یک شهر و یا یک کشور است در سطح وسیع تر و بین افراد و جوامعی که وضعیت مشابه دارند سرشکن و قابل تحمل شوند، عامل پس انداز سبب می شود که از قبل جبران خسارات محتمل محل کافی بوجود آید تا بتوان خانه ها و کارخانه ها و سایر واحدهای اقتصادی کوچک و بزرگ را که صدمه دیده اند و یا ویران شده اند با کمترین فاصله زمانی پس از حادثه بازسازی و یا نوسازی نمود.

نمی توان گفت که این وظیفه خاص دولت و یا مؤسسات خیریه است که وجوه و وسائل کافی برای نجات مصدومین و کمک رسانی به آنها و جبران خسارات ناشی از حوادث طبیعی را تدارک نمایند و

در زمینه افزایش مقاومت کوشش بسیار شده است، ضوابط فنی مقاوم سازی بناها در مقابل خطر زمین لرزه تدوین گشته است که با بکار بردن این ضوابط می توان دامنه خسارات را به میزان فاحش محدود ساخت، اما این واقعیت مهم را نباید نادیده گرفت که اولاً ضوابط مقرر فقط در مورد تأسیسات و ساختمان های در دست اجراء و یا آتی قابل اعمال است و در بناهای موجود تقریباً هیچ اقدامی میسر نیست و ثانیاً همیشه نمی توان از رعایت دقیق ضوابط اطمینان یافت. در عمل بسیاری از مقررات و اقدامات، بخصوص اگر مستلزم صرف هزینه قابل توجه باشد با مسامحه و اهمال کاری به انجام می رسند. با این توصیف معمولاً نتیجه اقدامات پیشگیری و مقاوم سازی در حال به آنجا نمی رسد که از وسعت و شدت خسارات ناشی از حوادث بزرگ درصد قابل ملاحظه ای بکاهد.

قسمت اول - نقش مؤسسات بیمه

حوادث طبیعی دو گونه خسارت به دنبال دارند: یکی خسارات غیرمالی نظیر دشواریهای اجتماعی از جمله درهم ریختن بنیان خانواده و تزلزل اخلاقی ناشی از بی سرپرستی خانواده ها و اطفال و نظایر اینها که نه قابل ارزیابی به پول است و نه قابل جبران. و دیگری خسارات مالی که خوشبختانه از طریق بیمه قابل جبران است. بوسیله بیمه می توان خسارات مالی ناشی از بلایای طبیعی از جمله: سیل، طوفان، زلزله و نظایر آنها را که متوجه هر نوع مالی باشد و همچنین خسارات وارد به محصولات کشاورزی را در مورد خطرات طبیعی دیگر نظیر: تگرگ، سرمازدگی و انواع آفات جبران کرد.

تردید نیست که خسارات ناشی از حوادث فوق گاه آنقدر وسعت دارد که تحمل آن از حدود توان یک یا چند مؤسسه بیمه محلی نیز خارج است، اما شرکت های بیمه از طریق یک نوع رابطه ای که به بیمه اتکائی معروف شده است به یک سیستم جهانی مرتبط هستند که عملاً خسارات بزرگ وارد به یک

توسط بیمه گران جبران نشد زیرا متأسفانه فرهنگ استفاده از بیمه در روستاهای ما کاملاً ناشناخته و بیگانه است. (جدول آماری شماره «۲»).

در سال ۱۳۶۹ زمین لرزه در شمال کشور، صدها میلیارد ریال خسارت ایجاد کرد. لکن فقط حدود پنج تا شش میلیارد ریال از این خسارات توسط شرکت های بیمه جبران شد که از این مبلغ بخش عمده ای به چند واحد صنعتی مربوط می شد، بقیه مربوط به تعدادی خانه مسکونی در شهرها بود که مالکین آنها به لحاظ دریافت وام از بانکها ناگزیر به تحصیل بیمه در مقابل خطر آتش سوزی و زلزله شده بودند. این نیز اولین باری بود در ایران که درصد ناچیزی از خسارات ناشی از زمین لرزه توسط مؤسسات بیمه جبران شد. نکته جالب اینکه مؤسسات بیمه بخش عمده از مبلغ فوق را با استفاده از همان رابطه بیمه اتکائی که قبلاً اشاره شد از بیمه گران اتکائی خارجی دریافت کردند و در نهایت خود بار سنگینی را تحمل نکردند. (جدول آماری شماره «۳»)

با آنکه چنین امکان مؤثری در دسترس همه است هنوز توده مردم با آن آشنائی ندارند وقوع زمین لرزه های ویرانگر در کشور ما امری دور از انتظار نیست. سیل نیز تقریباً همه ساله در یک یا چند منطقه کشور صدمات زیادی وارد می کند و گاه فاجعه می آفریند. (جدول آماری شماره «۴»)

بنابراین بعنوان پاسخ گویی به یک احتیاج فاحش بایستی کاربرد بیمه و مزایای استفاده از آن به طبقات مختلف مردم تفهیم شود اما متأسفانه نه تنها مردم روستاهای دور از شهر از وجود چنین امکانی بی اطلاع هستند بلکه در شهرها و حتی در بخش صنایع بندرت از آن استفاده می شود بجز در موارد بسیار محدود واحدهای صنعتی، اعم از دولتی و خصوصی که بهر حال بخشی از ثروت ملی کشور هستند بقیه در مقابل خطرات طبیعی تحت پوشش بیمه قرار ندارند.

باتوجه به آنچه گذشت بنظر می رسد مؤسسات بیمه رسالت بزرگی در جلب توجه اقشار مختلف

یا مهیا داشته باشند. کمتر دولت و سازمانی امکانات کافی برای اقدام مؤثر و لازم در این مواقع بحرانی را دارد. دولت تنها می تواند کمکهای اولیه را سازماندهی نمایند که هدف آن هم عمدتاً پناه دادن به انسان های نجات یافته و جلوگیری از توسعه تلفات و شیوع بیماریها است و پس از آن هم اگر میسر باشد اعطاء مقداری کمک مالی به آسیب دیدگان که البته هرگز برابر خسارت واقعی نخواهد بود.

در چنین موقعیت ها وسعت نیاز به منابع مالی به حدی است که علاوه بر امکانات دولت، مشارکت آحاد ملت را در کمک رسانی می طلبد و چه بهتر که این مشارکت جمعی از سوی همان افرادی باشد که از فاجعه صدمه دیده اند، البته نه پس از حادثه که همه هستی خود را از دست داده اند بلکه پیش از آن یعنی در حالتی که از نعمت سلامت و رفاه و وضع متعادل اقتصادی برخوردار بوده اند. به عبارت دیگر هزینه این خسارت ها بایستی از قبل تأمین شود آن هم از طریق پرداخت حق بیمه توسط تمام آنهایی که در معرض خطر بوده اند و این خود نوعی پس انداز است آن هم بصورت دسته جمعی.

اگر در کشور ما نیز استفاده از پوشش های بیمه ای متداول شود پس از هر حادثه طبیعی بیمه گران به لحاظ تعهدی که دارند موظف به تعیین میزان خسارت و جبران آن خواهند بود و لذا نیاز به استفاده از بودجه دولت نمی باشد. در چنین مواقع امکانات دولت مصروف نجات مصدومین و اسکان موقت گردیده و مبادرت به مراقبتهای درمانی و بهداشتی خواهد شد.

متأسفانه در شرایط موجود جز از طریق دولت کمکی به زیان دیدگان نمی رسد. در سال ۱۳۶۵ سیل در جنوب کشور صدها واحد مسکونی و بسیاری از مراکز عمومی نظیر مدرسه و درمانگاه را ویران کرد. صدها قنات و چشمه و چاه را از کار انداخت و به خطوط ارتباطی بسیاری صدمات کلی وارد ساخت. جمع این خسارات به ۱۲۰ میلیارد ریال تخمین زده شده اما حتی یک درصد از آن هم

کشور به مزایای بیمه دارند، برای اینکه مؤسسات بیمه بتوانند این رسالت حساس را به وجه مطلوبی به انجام برسانند، لازم است:

۱) بنیة مالی این مؤسسات به ترتیبی تقویت شود که قادر به انجام تعهدات خود در مقاطع بحرانی باشند. شرکت های بیمه جدید که با سرمایه اندک تشکیل می شوند صلاحیت پذیرش تعهدات سنگین را ندارند مگر اینکه قسمت اعظم تعهدات خود را از طریق بیمه اتکائی به بازارهای بیمه جهانی منتقل کنند که البته این خود مستلزم صرف هزینه و خروج ارز بابت پرداخت حق بیمه اتکائی است. هر قدر بنیة مالی مؤسسه بیمه ای قوی تر و دامنه فعالیت آن گسترده تر باشد نیاز آن به بیمه اتکائی کمتر خواهد بود، لذا در تأسیس و اداره شرکت های بیمه باید به نکات زیر توجه شود:

الف: برای شرکت بیمه سرمایه و بنیة مالی قوی در نظر گرفته شود.

ب: شرکت های بیمه با تدوین مقررات و ضوابط ملزم به نگهداری ذخائر فنی کافی شوند.

بعضی حوادث طبیعی فاصله زمانی چند ساله دارند. بنابراین ممکن است شرکت های بیمه چند سال متوالی از محل حق بیمه هائی که برای بیمه اینگونه خطرات دریافت کرده اند خسارتی نپردازند احتساب کل این حق بیمه به حساب سود سالیانه کار نادرستی است زیرا به این ترتیب قسمتی از حق بیمه بعنوان مالیات و بقیه بعنوان سود سهام از شرکت بیمه خارج می شود و برای خسارتهای محتمل سالهای آتی که بایستی از محل حق بیمه چند سال گذشته تأمین شود محلی باقی نمی ماند، لذا قسمت عمده این گونه حق بیمه ها در صورتی که مازاد بر خسارت باشد باید در حساب ذخائر شرکت متمرکز و در اختیار شرکت بیمه برای مقابله با موقعیت های بحرانی باقی باشد.

ج: گرچه معاملات بیمه اتکائی با خارج از کشور مستلزم صرف هزینه است و زیاده روی در آن منجر به پرداخت حق بیمه ارزی غیرلازم می شود، معیناً استفاده از این رابطه در حد نیاز

اجتناب ناپذیر است و اهمیت حیاتی دارد. خوشبختانه از این جهات در کشور ما مشکلی وجود ندارد و با توجه به دولتی بودن شرکت های بیمه از اعتبار و بنیة مالی بسیار خوبی برخوردار می باشند. به موجب قانون اداره امور شرکت های بیمه مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۳ مجلس شورای اسلامی شرکت های بیمه ایران، آسیا، البرز و دانا بصورت سهامی اداره می شوند و کلیه سهام آنها متعلق به دولت بوده و مجاز به انجام عملیات بیمه ای در بخشهای دولتی، تعاونی و خصوصی می باشند به استثناء شرکت سهامی بیمه دانا که صرفاً در قسمت بیمه های اشخاص فعالیت می نماید سه شرکت بیمه دیگر در کلیه بخشهای بیمه ای فعالیت خواهند داشت.

۲) صرف آمادگی مؤسسات بیمه کافی نیست، بایستی کلیه طبقات مردم از وجود این وسیله مؤثر برای جبران خسارات آگاه شوند، بدون آگاهی و باور مردم شرکت های بیمه قادر به انجام هیچ کاری نیستند. تبلیغ بیمه توسط شرکت های بیمه بازده فوری ندارد. در زلزله سال ۱۳۶۹ با آنکه شرکت های بیمه با سرعت مطلوبی اقدام به رسیدگی و پرداخت خسارتهائی که در تعهد داشتند نمودند، معیناً انعکاس آن در جامعه وسعت قابل ملاحظه ای نداشت. اغلب واحدهای صنعتی که فاقد پوشش بیمه ای در مقابل خطر زلزله بودند پس از تحمل خسارات سنگین برای تحصیل بیمه در مقابل حوادث آتی به شرکت های بیمه مراجعه نکردند و از این جالب تر و تأسف انگیزتر اینکه آن دسته معدود از واحدهای صنعتی که پوشش بیمه ای ناقص در مقابل خطر زلزله داشتند پس از دریافت خسارت که به لحاظ نقص بیمه، کمتر از میزان زیان واقعی آنها بوده به تکمیل بیمه خود اقدام ننمودند.

تبلیغ و توجیه بیمه بایستی علاوه بر مؤسسات بیمه، توسط مراجع دیگری نیز انجام شود و وسائل ارتباط جمعی می توانند در این راستا منشاء خدمات ارزنده ای باشند.

قسمت دوم - نقش دولت

سطوح مختلف از جمله در وسائل ارتباط جمعی که در اختیار دولت است (رادیو و تلویزیون).

۲) قبول این امر که بیمه از لوازم زندگی اجتماعی است و بایستی در فرهنگ و دانش عمومی جانی داشته باشد و گنجاندن بیمه در برنامه مدارس به نحوی که همه از کودکی با این تأسیس مفید و مشکل گشا آشنا شوند و آنگاه که صاحب مال و مکتبی شدند و مسئولیت یک واحد اقتصادی را در دست گرفتند نسبت به بیمه بیگانه نباشند.

۳) در بعضی از کشورها دولت در مورد بیمه اموال متعلق به افراد ملت تا آنجا احساس مسئولیت می کند که به وضع مقررات بیمه اجباری دست می زند، به این ترتیب بازار آماده ای برای فعالیت در اختیار مؤسسات بیمه قرار می گیرد، حجم عظیم بیمه ها خود بخود به شرکت های بیمه قدرت مالی گسترده می دهد. ممکن است حق بیمه ای را که افراد بابت بیمه های اجباری می پردازند یک نوع هزینه تحمیلی و نظیر مالیات و عوارض تلقی کنند ولی بهر تقدیر تحمیل این هزینه که خوشبختانه مبلغ بسیار نازلی دارد به سود و صلاح بیمه شدگان است همچنان که سایر پرداخت های اجباری همه در جهت تأمین مصلحت اجتماع و افراد می باشند دولت ها عموماً در زمینه بیمه های اجتماعی که متضمن تعهدات بیمه درمان و بیمه بازنشستگی است اقدام می کنند. در بسیاری از کشورها تولیدات اساسی کشاورزی مشمول مقررات بیمه اجباری هستند. در ایران نیز علاوه بر بیمه های اجتماعی که قدمت ۴۰ ساله دارد و بیمه مسئولیت مربوط به وسائل نقلیه که بیش از ۲۰ سال سابقه دارد اخیراً بیمه بعضی از محصولات کشاورزی بصورت اجباری عمل می شود و نتیجه عملکرد چند ساله آن بسیار رضایت بخش بوده است. بنابراین بیمه اموال در مقابل خطرات طبیعی از قبیل سیل و زلزله و طوفان نیز زمینه ای است که توجه و اقدام فوری دولت را می طلبد.

۴) در بعضی از کشورها دولت برای بعضی حوادث طبیعی از جمله زلزله به تأسیس صندوق خاصی به منظور پشتیبانی از مؤسسات بیمه اقدام

تردید نیست که دولت در موارد حوادث طبیعی که هر چند گاه در نقاط مختلف کشور واقع می شود و زیان های مالی و جانی سنگینی را به دنبال می آورد بیشترین نگرانی را دارد. انتظار اینکه تمام این گونه خسارتها توسط دولت جبران شود غیر معقول و غیر عملی است. هیچ دولتی بدون مشارکت خود مردم قدرت جبران این خسارت های عظیم را که گاه بی حد و حساب است ندارد، اما توجیه بیمه برای مردم و تنظیم برنامه های عملی برای آنکه بیمه در دسترس همگان باشد کاری است که از عهده دولت برمی آید.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در چندین مورد به بیمه اشاره کرده است و این حاکی از آن است که واضعین آن در پیروی از اصول اجتماعی و ضوابط حکومت عدل و انصاف و بخصوص در سایه الهام از تعالیم اسلام به بیمه و کاربرد آن در ارتقاء سطح رفاه در یک نظام پیشرفته به بیمه توجه و اعتقاد داشته اند.

بند ۱۲ اصل سوم قانون اساسی تعمیم بیمه را از جهت لزوم و اهمیت در ردیف تأمین مسکن و کار و بهداشت قرار داده است. بند ۴ اصل بیست و یکم ایجاد بیمه برای بیوگان و زنان سالخورده و بی سرپرست را از وظایف دولت قلمداد می کند و اصل بیست و نهم بهره مندی از تأمین در مقابل خطر حوادث و سوانح را از طریق بیمه همچون خدمات بهداشتی و درمانی از حقوق همگانی آحاد ملت می شناسد. شاید مقررات با این همه وضوح و تفصیل در قوانین اساسی کشورهای دیگر کم نظیر باشد. به هر تقدیر دولت با وجود این همه تکالیف مشخص و موکد در قانون اساسی ناگزیر است بیمه را بعنوان یک تأسیس مفید و ضروری مورد توجه و در توسعه و تعمیم آن کوشش و برنامه ریزی نماید.

دولت در اجرای نقش خود می تواند اقدامات زیر را در راستای توسعه و تعمیم بیمه در مقابل حوادث طبیعی بعمل آورد:

۱) اجرای برنامه های تبلیغی و توجیهی در

۱) پوشش خطرات زلزله و سیل به انضمام خطرات آتش سوزی، انفجار و صاعقه در بیمه نامه آتش سوزی منازل مسکونی که دارای حق بیمه بسیار نازل $0/7$ در هزار مبلغ بیمه جهت کلیه پوشش های فوق الذکر می باشد. برای مثال در صورتی که ساختمانی به مبلغ $-/1000000000$ ریال بیمه شود حق بیمه سالیانه آن مبلغ $-/70000$ ریال می باشد و تعهد شرکت بیمه در این بیمه نامه عبارت است از پرداخت خساراتی که ناشی از آتش سوزی، انفجار، صاعقه، زلزله و سیل باشد تا سقف مبلغ بیمه $-/1000000000$ ریال.

۲) پوشش بیمه های عمر و حادثه: همانگونه که مطلع می باشید یکی از ضایعات بسیار مهمی که در اثر بلایای طبیعی حادث می شود خسارات نیروی انسانی است، شرکت های بیمه با ارائه پوشش های بیمه عمر و حادثه در صورتی که ضایعات نیروی انسانی اعم از فوت (بیمه عمر)، نقص عضو و از کارافتادگی و یا هزینه های پزشکی (در بیمه های حادثه) ناشی از بلایای طبیعی از جمله زلزله، سیل و... نیز باشد را در عداد تعهدات خود قرار می دهند، لازم به توضیح است پوشش خطر زلزله در بیمه عمر بدون هیچ گونه حق بیمه اضافی و در بیمه حادثه شخصی با اضافه نرخ بسیار جزئی حدود $0/3$ در هزار مبلغ بیمه مشمول تعهدات بیمه گر می باشد. تعهد شرکت بیمه در بیمه عمر عبارت است از پرداخت مبلغ بیمه توافق شده در صورت فوت به هر علت بیمه شده (اعم از فوت به علت بیماری، حادثه و یا بلایای طبیعی) به ذینفع تعیین شده از طرف او و یا به وراث قانونی متوفی.

تعهد شرکت بیمه در بیمه حادثه عبارت است از پرداخت تمام یا قسمتی از مبلغ بیمه توافق شده در صورت فوت و یا نقص عضو و از کارافتادگی بعلمت حادثه (از جمله حادثه بلایای طبیعی مانند زلزله با اضافه نرخ $0/3$ در هزار مبلغ بیمه) به وراث قانونی متوفی در صورت فوت و یا به شخص بیمه شده در صورت نقص عضو و از کارافتادگی دائم.

می کند. این صندوق نیاز مؤسسات بیمه کشور را به بیمه های اتکائی خارجی کاهش می دهد و یا منتفی می سازد. افراد برای تحصیل بیمه به مؤسسات حرفه ای بیمه مراجعه می کنند اما مؤسسات فوق همه متکی به صندوق ملی حوادث طبیعی هستند که در قبول خطر و جبران خسارت بطور غیرمستقیم و از طریق این مؤسسات مشارکت دارد.

نتیجه

از آنچه گذشت، بطور خلاصه می توان چنین نتیجه گرفت که بیمه اگر مؤثرترین وسیله برای جبران خسارات ناشی از حوادث طبیعی نباشد یکی از وسائل بسیار مؤثر و مفید است و لذا استفاده از آن بایستی در کشور رایج شود. تعمیم بیمه مستلزم آگاهی مردم از مزایای آن است. تبلیغ و معرفی بیمه یک کار فرهنگی است که مداخله و نظارت دولت موجب تسهیل و تسریع آن می شود تا آنجا که می توان گفت و قانون اساسی نیز چنین حکم می کند که تعمیم و توسعه بیمه از وظائف اصلی دولت است، لذا توجه فوری دولت به این امر و شروع مطالعه و برنامه ریزی در این زمینه اکیداً توصیه می شود و موفقیت همه دست اندرکاران را در این اقدام ضروری از درگاه ایزدمنان مسئلت دارد.

پس از ذکر مطالب فوق اینک بشرح مختصر تعدادی از انواع پوشش های بیمه ای که شرکت های بیمه به بیمه گذاران خود ارائه می نمایند و خصوصاً جهت استفاده عامه مردم مشرثمر بوده و قابلیت استفاده دارد مبادرت می گردد:

ابتدا می بایست به این نکته اشاره شود که اصولاً خطرات و بلایای طبیعی از قبیل: زلزله، سیل و... به دلایل مختلف فنی در شرایط معمول و متعارف بیمه نامه ها فاقد پوشش بیمه ای بوده و با اضافه نرخ حق بیمه و بنا به ذکر شرط خاص، بیمه می گردند لکن خوشبختانه در موارد عدیده ای که بیشتر جنبه عمومیت و مردمی بودن آن نیز مدنظر قرار گرفته شرکت های بیمه خطرات فوق الذکر را در عداد پوشش های مورد تعهد خود قرار داده اند:

(جدول آماری شماره «۱»)
جدول وقوع زلزله‌های شدید در سالهای
۱۹۸۴ - ۱۹۷۴

تاریخ وقوع	نام کشور	شدت زلزله (ریشتر)	مرگ و میر (تعداد)	خسارت به میلیون دلار
۱۹۷۵	چین	۷/۳	۳۰۰	-
۱۹۷۶	گوآتمالا	۷/۵	۲۲,۷۷۸	۱,۱۰۰
۱۹۷۶	شوروی	۷	۶	۹۰
۱۹۷۶	چین	۷/۸	۲۴۲,۰۰۰	۵,۶۰۰
۱۹۷۶	فیلیپین	۷/۹	۳,۵۶۴	۱۲۰
۱۹۷۷	رومانی	۷/۲	۱,۵۸۱	۷۲۰
۱۹۷۸	ژاپن	۷/۷	۲۷	۱,۴۴۰
۱۹۷۸	ایران (طیس)	۷/۷	۱۵,۰۰۰	۱۰
۱۹۷۹	کلمبیا	۷/۷	۶۴۳	۸
۱۹۸۰	الجزایر	۷/۳	۲,۵۹۰	۲,۲۰۰
۱۹۸۱	ایران (کرمان)	۷/۳	۱,۵۰۰	-
۱۹۸۳	ژاپن	۷/۷	۱۰۱	۹۶۰

(جدول آماری شماره «۲»)
(آمار خسارات سیل جنوب ۱۳۶۵)
«به میلیون ریال»

استان	تعداد واحد مسکونی	مدرسه و درمانگاه	جمع کل خسارت
بوشهر	۴/۵۰۰	۱۸۵	۱۶/۶۸۵
خوزستان	۲/۰۰۰	۱۰	۱/۸۴۲
کرمان	۶/۰۰۰	۵۵۵	۳/۹۱۹
کهگیلویه و بویراحمد	۱۳۰	۱۵	۳/۱۱۰
فارس	۱۳/۰۰۰	۳/۰۰۰	۶۸/۹۰۷
یزد	۱/۱۰۰	۲۰	۹/۹۳۲

توضیح: جمع کل خسارات سیل جنوب بالغ بر ۱۲۰ میلیارد ریال می‌گردد.

۳) پوشش خطرات ناشی از بلایای طبیعی در انواع بیمه‌های مهندسی، مقاطعه کاری، تمام خطر نصب جهت پروژه‌های نصب ماشین‌آلات و.... و ساختمانها....

۴) پوشش خطرات ناشی از بلایای طبیعی مانند سیل، زلزله، طوفان و گردباد در انواع بیمه‌های آتش سوزی جهت کارخانجات و صنایع، مراکز تجاری و خدماتی و...

در خاتمه و با عنایت به این نکته که برگزار کننده این سمینار، شهرداری تهران می‌باشد یکی از طرح‌های پیشنهادی که می‌تواند مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد طرح فراگیر بیمه خطرات آتش سوزی، صاعقه، انفجار، به انضمام خطرات سیل و زلزله جهت منازل مسکونی می‌باشد، بدین ترتیب که متقاضیان دریافت پروانه ساختمان از شهرداریها و یا متقاضیان دریافت پایان کار موظف گردند ساختمان منزل مسکونی خود را برای مدتی (۳، ۵، ۷ سال و یا بیشتر) در مقابل خطرات مذکور بیمه نمایند که در این صورت می‌توان قراردادی کلی بین شرکت بیمه و شهرداری مربوطه منعقد و از کلیه مزایای بیمه‌های گروهی از جمله تخفیف گروهی نیز استفاده شود. (لازم به یادآوری است در صورت استقبال امکان بررسی طرح و ارسال آن همراه با برگهای پرداخت عوارض نوسازی نیز بوده و می‌توان پوشش‌های مذکور را ارائه نمود) توسعه پوشش‌های مذکور جهت واحد‌های تجاری و تولیدی نیز مشرئمر خواهد بود.

(جدول آماری شماره «۳»)

مقدار خسارت وارده بر ابنیه شهری و روستائی
در گیلان (زلزله ۱۳۶۹/۳/۳۱)

نام شهرستان و حومه	تعداد روستا	تعداد واحد آسیب دیده
رشت	۱۸۰	۶۸۰۰
انزلی	-	۳۰۰
لاهیجان	۲۵۰	۵۱۰۰۰
آستانه	۶۰	۷۶۰
رودسر	۳۷۰	۶۱۸۰۰
تالش	۱۵۰	۸۵۰
فومن	۱۰۰	۹۱۰۰۰
صومعه سرا	۱۱۰	۲۱۵۰۰
رودبار	۱۵۰	۱۵۱۰۰۰

(جدول آماری شماره «۴»)

«آمار زلزله های شدید ایران»

سال	محل	شدت مطلق به ریشتر
۱۲۸۸	درود	۷/۴
۱۳۰۸	شمال خراسان	۷/۲
۱۳۲۷	شمال خراسان	۷/۲
۱۳۳۶	لاریجان	۷/۴
۱۳۴۷	دشت بیاض	۷/۳
۱۳۵۷	طیس	۷/۷
۱۳۵۸	قائن	۷/۳
۱۳۶۹	دیلمان	۷/۳

* تعداد افراد زخمی و کشته شده در زلزله استانهای

گیلان و زنجان ۵۰۱۰۰۰ نفر

* تعداد شهرهای آسیب دیده در زلزله استانهای

گیلان و زنجان ۱۲ مورد

* تعداد روستاهای آسیب دیده در زلزله استانهای

گیلان و زنجان ۱/۵۰۰ مورد

* تعداد خسارت کلی واحدهای مسکونی ۸۵۱۰۰۰

دستگاه

* تعداد خسارت کلی واحدهای تجاری ۳۱۵۰۰

دستگاه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

توانائی بالقوه آموزش در صنعت بیمه

اگر فرض کنیم فقط یک درصد از درآمد بیمه صرف آموزش کارکنان، نمایندگان و سایر عوامل عرضه خدمات بشود در هر سال صنعت بیمه قادر خواهد بود معادل ۱/۵ میلیارد ریال در جهت توسعه و ارتقاء سطح آموزش کارکنان خود هزینه نمایند و چنانچه هزینه هر نفر در سال را دو میلیون و پانصد هزار ریال فرض نمائیم و هر یک از کارکنان و سایر عوامل تولید فقط یکماه را به صورت متناوب در سال آموزش ببینند باین بودجه صنعت بیمه در ایران قادر خواهد بود همه ساله ۷،۲۰۰ نفر را آموزش دهد.